

**Opinia do ustawy o zmianie ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych oraz
o zmianie niektórych innych ustaw
(druk nr 257)**

I. Cel i przedmiot ustawy

Przedmiotowa ustawa reguluje szereg kwestii dotyczących pomocy udzielanej w związku z chorobą, inwalidztwem, zaginięciem albo śmiercią żołnierza (byłego żołnierza). Pomoc będzie skierowana do żołnierzy, byłych żołnierzy oraz do członków ich rodzin.

Ustawa nowelizuje siedem ustaw. W tym miejscu zostaną przedstawione najważniejsze zmiany zawarte w kolejnych artykułach ustawy.

1. W ustawie z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych:

- Wprowadza się regulację umożliwiającą sfinansowanie przez budżet państwa pomocy prawnej dla żołnierza zawodowego, gdy postępowanie przygotowawcze wszczęte przeciwko niemu, o przestępstwo popełnione w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych zostanie zakończone prawomocnym orzeczeniem o umorzeniu,
- przyznaje się prawo uzyskania zapomogi od Ministra Obrony Narodowej w przypadku zaginięcia żołnierza zawodowego, w związku z wykonywaniem zadań służbowych a także w przypadku śmierci żołnierza zawodowego,
- rozszerza się uprawnienia do korzystania pomocy rekonwersyjnej na małżonka, dzieci i rodziców żołnierza, który zginął albo poniósł śmierć w związku z wykonywaniem zadań służbowych oraz bezterminowo na byłych żołnierzy zawodowych, którzy zostali zwolnieni ze służby w następstwie wypadku lub choroby pozostających w związku z pełnieniem służby poza granicami państwa.

2. W ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej:
 - wprowadza się regulację umożliwiającą sfinansowanie przez budżet państwa pomocy prawnej dla żołnierza, gdy postępowanie przygotowawcze wszczęte przeciwko niemu, o przestępstwo popełnione w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych zostanie zakończone prawomocnym orzeczeniem o umorzeniu,
 - przyznaje się prawo do korzystania z pomocy rekonwersyjnej przez żołnierzy, którzy zostali zwolnieni ze służby w następstwie wypadku lub choroby pozostających w związku z pełnieniem służby, (bezterminowo gdy służba była pełniona poza granicami państwa) oraz prawo takie przyznaje małżonkowi, dzieciom i rodzicom żołnierza, który zaginął albo poniósł śmierć w związku z wykonywaniem zadań służbowych,
 - ustawa przyznaje członkom rodziny żołnierza nadterminowej zasadniczej służby wojskowej, który zaginął albo poniósł śmierć w związku z wykonywaniem zadań służbowych uprawnienie odprawy albo do lokalu mieszkalnego lub lokalu zamiennego (zgodnie z art. 23 ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych).
3. W ustawie z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, dzieciom zmarłych żołnierzy i inwalidów wojskowych, uprawnionym do renty rodzinnej przyznaje się prawo do pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki.
4. W ustawie z dnia 17 grudnia 1974 r. o uposażeniu żołnierzy niezawodowych:
 - przyznaje się prawo do uzyskania zapomogi od Ministra Obrony Narodowej w przypadku zaginięcia żołnierza, w związku z wykonywaniem zadań służbowych, a także w przypadku jego śmierci,
 - pozwala przyznać zapomogę byłemu żołnierzowi, który został zwolniony ze służby w następstwie wypadku lub choroby pozostających w związku z pełnieniem czynnej służby wojskowej.
5. W ustawie z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin:
 - określone zostały warunki uzyskania świadczenia socjalnego, w tym kryterium dochodowe,

- do ustawy wprowadzono dwa spośród możliwych świadczeń socjalnych: zapomogę oraz pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki dla dzieci pobierających rentę rodzinną;
 - podniesiona została stopa procentowa odpisu na fundusz socjalny z 0,5% do 0,6% rocznych środków planowanych na emerytury i renty.
6. W ustawie z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej:
- wprowadzono możliwość przyznania rodzinie zmarłego żołnierza lokalu mieszkalnego zamiast należnej odprawy,
 - prawo do odprawy albo do lokalu przyznano rodzinie zmarłego żołnierza pełniącego służbę kandydacką albo nadterminową zasadniczą służbę wojskową, gdy śmierć żołnierza pozostawała w związku ze służbą wojskową,
 - ustawa uregulowała w odrębnej jednostce redakcyjnej uprawnienia żołnierza, który nabył prawo do wojskowej renty inwalidzkiej, gdy powstanie inwalidztwa miało związek ze służbą wojskową.
7. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego wprowadza się obowiązkowy udział obrońcy w sprawach karnych toczących się przeciwko żołnierzowi oskarżonemu o przestępstwo popełnione w związku z pełnieniem służby poza granicami kraju.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Projekt ustawy został wniesiony do Sejmu przez Radę Ministrów. Stał się przedmiotem prac sejmowej Komisji Obrony Narodowej, a w jej ramach Podkomisji Stałej do spraw Społecznych Wojska.

Komisja wprowadziła do ustawy szereg poprawek. Między innymi dostosowała do przepisów Kodeksu postępowania karnego kwestię sfinansowania przez budżet państwa pomocy prawnej dla żołnierza, usunęła znajdujące się w projekcie ustawy rozbieżności dotyczące wypłacania pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki. Komisja dodała przepisy, które regulują zakres świadczeń należnych żołnierzom zwolnionym ze służby w następstwie choroby lub wypadku pozostających w związku z pełnieniem służby wojskowej poza granicami państwa.

III. Uwagi szczegółowe

1. W art. 1 w pkt 3 w lit. a, w ust. 1a na początku wyraz "Żołnierz" należy zastąpić wyrazami "Były żołnierz";
2. Art. 1 w pkt 3 w lit. b oraz w art. 2 w pkt 2, w art. 133a ust. 3, które określają prawo do korzystania z pomocy rekonwersyjnej dla małżonka, dzieci i rodziców żołnierza, który zaginął albo poniósł śmierć w związku z wykonywaniem zadań służbowych nie stanowi, przez jaki czas będzie im taka pomoc przysługiwała. W przypadku byłych żołnierzy zawodowych zwolnionych ze służby jest to 2 lata, w przypadku żołnierzy zawodowych, gdy zwolnienie nastąpiło z powodu choroby lub wypadku pozostających w związku z pełnieniem służby wojskowej poza granicami państwa, pomoc taka jest bezterminowa. Ze względu na zróżnicowany wiek dzieci należy rozważyć celowość takiej pomocy, w przypadku gdy ma ona trwać jedynie 2 lata.
3. W art. 2 w pkt 2, w art. 133a w ust. 1 i 2 przyznaje się uprawnienie do korzystania z pomocy rekonwersyjnej dla żołnierzy, gdy zwolnienie z czynnej służby wojskowej nastąpiło z powodu choroby lub wypadku pozostających w związku z pełnieniem służby. Przepisy różnicują sytuację żołnierzy ze względu na miejsce pełnionej służby i stanowią, że gdy służba była pełniona poza granicami kraju korzystanie z pomocy rekonwersyjnej jest bezterminowe.
Taka konstrukcja przepisu budzi wątpliwości o charakterze konstytucyjnym, a mianowicie czy nie dochodzi w tym miejscu do naruszenia zasady równości. Czy istnieje istotna różnica pomiędzy żołnierzem, który ucierpiał w wyniku pełnienia obowiązkowej służby w kraju, a żołnierzem, który ucierpiał pełniąc służbę dobrowolnie za granicą?
Wyrazić należy przekonanie, że uprawnienia obu grup żołnierzy powinny być zrównane.
4. W art. 2 w pkt 2, w art. 133a w ust. 4 należy uzupełnić upoważnienie do wydania rozporządzenia o żołnierzy, "o których mowa w ust. 2".
5. W art. 3, w art. 50a w ust. 1 oraz w art. 5 w pkt 1, w art. 27 w ust. 6 mówi się o "dziecku, któremu przysługuje renta rodzinna" oraz o "dziecku, które pobiera rentę rodzinną" Wyrażenia te wymagają ujednoczenia, przy czym właściwszym jest drugie z nich.
6. W art. 3, w art. 50a w ust. 2 oraz w art. 5 w pkt 1, w art. 27 w ust. 6, ustawy nowelizującej, należy rozważyć doprecyzowanie przepisów w miejscu gdy

rozstrzygają one kwestię wieku osób uprawnionych do pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki. Ustawa posługuje się różnymi sformułowaniami oraz nie jest skorelowana z brzmieniem odpowiednich przepisów rozporządzenia wykonawczego, dołączonego do projektu ustawy.

7. W art. 5 ustawa zawiera nowe brzmienie art. 27 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin. W dodawanych przepisach ustawa wspomina o dwóch spośród świadczeń jakie mogą otrzymać osoby uprawnione wskazane w ust. 1. Niestety przepisy art. 27 nie precyzują katalogu tych świadczeń, upoważniając Ministra Obrony Narodowej do określenia w rozporządzeniu rodzajów świadczeń z funduszu socjalnego.

Takie sformułowanie upoważnienia do wydania aktu wykonawczego, wydaje się być zbyt szerokie, gdyż jak wielokrotnie stwierdził Trybunał Konstytucyjny, rolą rozporządzenia jest konkretyzacja ustawy, a nie jej uzupełnianie. "Rozporządzenie ma wykonywać ustawę, a zatem konkretyzować jej przepisy a nie uzupełniać ją w sposób samoistny, regulując kwestie pominięte przez ustawodawcę".

Ponadto, w związku z tym, że pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki jest jednym ze świadczeń socjalnych należy doprecyzować upoważnienie do wydania aktu wykonawczego.

- w art. 5 w pkt 1, w art. 27 w ust. 11 wyrazy "świadczeń socjalnych, wysokość" zastąpić wyrazami "świadczeń socjalnych, a w szczególności wysokość".
8. W art. 6, w pkt 1 w lit. a, w której nadaje się nowe brzmienie ust. 3 w pkt 3, wymaga wyjaśnienia podwójne zastosowanie wymogu "nabycia do dnia śmierci uprawnień do emerytury" gdy tymczasem w tym samym ust. 3 w lit. a mówi się o "spełnianiu warunków do uzyskania emerytury wojskowej lub wojskowej renty inwalidzkiej".

Beata Mandylis

Główny legislator